

Møde i bestyrelsen for Naturnationalpark Bidstrupskovene, 26. august 2025 kl. 17.00-20.00, Osted Fri- og Efterskole.

Deltagere:

Fra Naturstyrelsen (NST) deltog skovrider Jens Peter Simonsen (JPS), skovfoged Hans Christian Jessen (HCJ) og projektleder Jonas Morsing Thomasen (JMT) (referent).

Organisation / forening / interesse	Bestyrelsesmedlem	Deltog
	Jan Eriksen (formand)	X
Lejre Kommune	Susanne Borup	
Danmarks Naturfredningsforening	Erik Olsen	X
Dansk Ornitologisk Forening	Søren Peter Pinnerup	X
Friluftsrådet	Lisbeth Maria Hansen	X
Spejderne	Kasper Eliassen	X
Danmarks Jægerforbund	Pierre Villum Schou	
Dansk Orienteringsforbund	Anette Lindegaard Christensen	
Dansk Ride Forbund	Elisabeth Sthur	X
Dansk Islandshesteforening	Ane Kirstine Ilsøe	
Danmarks Idrætsforbund	Inga Skjærris	X
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger	Sidsel Frederike Blok Rasmussen	
Avnstrup Overdrev Beboerlaug	Fredrik Kinnunen	
BUPL	Pia Ungstrup Petersen	
Danmarks Vilde Natur, Midtsjælland	Laila Borgvold Larsen	
Dansk Botanisk Forening (Østkredsen)	Søren Grøntved Christiansen	X
Dansk Polarhunde Klub	Henrik Søeborg	X
Dansk Retrieverklub, Midtsjælland	Tanja Blindbæk Olsen	
Hvalsø Bylav	Ole Theil Knudsen	
Lepidopterologisk Forening	Per Stadel Nielsen	
Repræsentant for mountainbikere, Mud 'n' Race	André Andersen	
Midtsjællands Efterskole	Christian Munksgaard	X
Nationalpark Skjoldungernes Land	Anders Bülow	X
Ny Tolstrup borgergruppe	Randi Lauridsen	X
Osted Bylaug og Osted Fri- og Efterskole	Per Krøis Kjærsgaard	X
Repræsentant for motionsløbere	Anne Marie Vejstrup	X
Skov Hastrup Bylaug	Ida Marie Lomholdt Mortensen	X

Referat:

1. Velkommen, v. Jan Eriksen

a) Status

Jan orienterede, at han er blevet bekendt med, at bestyrelsen godt må få projektbeskrivelsen at se inden høringen, hvilket derfor vil være hovedpunktet på det kommende møde d. 2/10-25, jf. punkt 3.

b) Status fra NST

JMT orienterede at afgrænsningen af naturnationalparken nu er blevet rentegnet så den i store linjer følger eksisterende administrative grænser (litra-inddeling). Det er f.eks. langs nogle veje, hvor naturnationalparkgrænsen går helt til vejkanterne, mens hegnet kommer til at forløbe nogle meter inde i bevoksningen. Enkelte steder har hegnslinjen måttet justeres for at holde sig inden for afgrænsningen. Samlet er naturnationalparken dermed steget fra 508 ha til 512 ha, mens det hegnede areal er reduceret med 0,5 ha til 498 ha.

JPS fulgte op på tidligere debat i bestyrelsen vedrørende muligheden for at søge dispensation fra dyrevelfærdsloven, bl.a. på foranledning af en mail fra motionsløbernes repræsentant.

- Naturnationalparkloven henviser til, at der kan søges dispensation fra §§ 3 og 9 i Dyrevelfærdsloven. Der er dog ikke tale om en ophævelse. Som sagt på seneste møde, og som det fremgår af den med referatet udsendte henvisning til pressemeddelelse vedrørende ansøgningen for Fussingø, så er det NST's praksis at ansøge en dispensation til at føre tilsyn på flokniveau, altså alene i forhold til § 9, og der vil blive stillet diverse krav fra myndighederne, for at en dispensation overhovedet kan gives. Disse kan ses i linket, for så vidt angår dispensationen for Fussingø.
- Dispensationsmuligheden vil blive evalueret ca. et år efter åbning af de første naturnationalparker. Det kommer højst sandsynligt til at ske inden vi i Bidstrupskovene kommer til at skulle tage konkret stilling. For nuværende skriver vi i forvaltningsplanen, at der vil blive søgt om den mulige dispensation. Derfra, og til vi faktisk skal ansøge, går en god rum tid, inklusiv den nævnte evaluering. Når tiden nærmer sig, kan det konkrete tages op i bestyrelsen.

Punktet gav anledning til spørgsmål og kommentarer:

- Spørgsmål om hvorvidt der laves retningslinjer for hvordan der skal føres tilsyn i naturnationalparker, hvilket NST bekræftede, både i forhold til de vilkår som Fødevarestyrelsen opstiller i forbindelse med en dispensation, og som et koordineret system tilpasset de enkelte arter af dyr som sættes ud.
- Kommentar om, at hvis der dispenseres fra kravet om skærpet tilsyn ved drægtighed, så taler det måske imod at lægge ud med reproducerende bestande.
- Spørgsmål om hvem der siger at der skal søges en dispensation for bidstrupskovene, hvortil NST gentog at den beslutning tages af NST og kan drøftes af bestyrelsen, men at for nuværende skriver NST muligheden ind i projektbeskrivelsen.

- Spørgsmål om hvorvidt det er planen at lade et dyr ligge og dø i en grøft, hvis den situation opstår, hvilket NST afviste.
- Jan takkede Jens Peter for berigtigelsen.

c) Intet under andet.

2. Opsamling på bestyrelsesekskursion d. 16/8-25. v. Jan Eriksen

Jan forestod en bordrunde blandt de som deltog. Udtalelser er sammenstillet i bilag 1.

Punktet gav anledning til debat omkring skrab af førne, hvor der i Lerbjerg Skov blev fremvist eksempel på førneskrab indtil mineraljorden efter afdrift, hvorimod der i Bidstrupskovene blev vist et eksempel på en granafdrift hvor jorden lå dækket af nåle. Debat om økonomien i sådanne tiltag, og forslag om at gøre det nogle steder i Naturnationalparken.

Jan konkluderede på punktet, at både projektet i Lerbjerg Skov og Naturnationalpark Bidstrupskovene er en del af et eksperiment i Danmark, og at der i begge områder, i forhold til kommentarer om den umiddelbare fremtoning, vil ske en successiv udvikling over tid.

3. Status på proces, v. NST

JMT præsenterer en tidslinje med de forskellige trin i processen frem mod etableringen af naturnationalparken. Figuren er på opfordring vedlagt som bilag 2.

Jan noterede sig at der er en proces hvor bestyrelsen løbende inddrages, og understregede, at han er sikker på, at de som skal træffe beslutning om Naturnationalpark Bidstrupskovene vil være oplyst om de emner hvor der har været uenighed i bestyrelsen.

JPS uddybede processen omkring høring og bestyrelsens inddragelse deri

- På oktobermødet kan NST vise projektbeskrivelsen.
- I den 8 ugers høringsperiode, kan borgere og organisationerne hver især, give høringssvar. Bestyrelsen kan også vælge at lave et fælles høringssvar her.
- Når høringsperioden er ovre samler NST de indkomne høringssvar, og deler dem med bestyrelsen. På et (eller evt. to) efterfølgende møde(r) drøfter bestyrelsen NST's forslag til svar på høringssvar og forslag til eventuelle ændringer til projektet. Bestyrelsen kan her vælge at lave en samlet indstilling til ministeren.

Jan takkede for gennemgangen, og konkluderede med forslag om at være rationel, således at bestyrelsen sammenstiller ét dokument, nemlig den skitserede indstilling, som så kan leveres parallelt med Naturstyrelsens høringsnotat. Jan noterede sig at der blev nikket til den plan.

Punktet gav anledning til spørgsmål og kommentarer:

- Ønske om at få klarlagt hvor bestyrelsen har haft indflydelse.

Jan konkluderede på punktet med et ønske om, at Naturnationalpark Bidstrupskovene indvies i første halvdel af 2028, altså inden for den siddende bestyrelses udpegningsperiode (som er 4 år).

4. Plan for publikumsfaciliteter i NNP og den urørte skov-delen, v. NST
NST anmodede om at behandle punkt 4 og 5 under et, hvilket formanden accepterede.

JPS opsummerede at der på flere møder har været drøftelser af friluftsfaciliteter, ikke mindst med en længere gennemgang på mødet i april. NST har taget med fra drøftelserne, at det måske vigtigste punkt i forhold til publikumsfaciliteter, er at etablere Rundtursstien. Videre at der er blevet udtrykt et ønske i bestyrelsen, om at ressourcerne prioritere på stier og adgangsveje, frem for f.eks. tårne og spang mm.

JPS gentog, at NST i planlægningen forsøger at tilgodese friluftslivets udfoldelse i naturnationalparken, i det omfang det kan lade sig gøre. F.eks. at en del af mountainbikesporet er inde i NNP. De store problemstillinger i relation til friluftsliv er forsøgt løst gennem afgrænsningen, og planlægningen af friluftstiltag i den halvdel af Bidstrupskovene som overgår til urørte skov. Som nævnt på seneste møde, pågår nu et bilateralt arbejde med at finde konkrete løsninger for de enkelte brugergrupper, som er særligt berørt. Status er:

- Polarhundeklub: Igangsat.
- Orienteringsløbere: Møde aftalt.
- MTB: Drøftet løbende.
- Ryttere: inviteret.
- Hundetræning: Møde aftalt.

JPS bød herefter til drøftelse af yderligere behov og af ønsker til friluftsfaciliteter i den urørte skov-del, hvor NST snart påbegynder arbejdet med at udarbejde en forvaltningsplan.

Punktet gav anledning til spørgsmål og kommentarer:

- Ønske om at rundtursstien ikke bliver en rute for cykler i høj fart, hvis den er tænkt som en ridesti, og drøftelse af muligheder for fartregulering.
NST kommenterede at rundtursstien primært anlægges på eksisterende vej, hvor det fungerer i dag. De 8 km som skal nyanlægges, kan overvejes opdelt. Hvis der etableres en sti, som er egnet til at cykle på på en almindelig cykel, så kan det ikke forbydes.
- Ønske om at nye ridestier ikke etableres med granitskærver, eller i det mindste at det så dækkes af et andet læg, f.eks. muld, som er mere skånsomt for heste.
- Debat om at de bilaterale arbejdsgrupper ikke må resultere i at nogle grupper ikke kan komme til orde, f.eks. skolerne og institutionerne, og at de altså ikke må gøre det ud for drøftelser i bestyrelsen.
- Ønske om at få afdækket hvor meget shelterne benyttes, og om der er behov for flere.

NST orienterede at der ikke er præcise tal, da de ikke kan bookes, men at indtrykket er at:

- Shelteren ved Ravnsholte er velbesøgt. Den kommer frem over til at ligge indenfor hegnet.
- Shelteren ved Helvigstrup er velbesøgt. Den planlægges frahegnet, men ligger i naturnationalparken.
- Shelteren ved Avnstrup, med særlig indretning for kørestolsbrugere, er mindre benyttet. Den kommer til at ligge i den urørte skov-del.
- Lejrpladsen ved Rævemose er velbesøgt. Den kommer til at ligge indenfor hegnet. Hvis det viser sig problematisk, kan den enten frahegnes eller flyttes til et sted i den urørte skov.
- Øvrige steder, herunder ved madpakkehuset Frejas Sal (i den urørte skov), er det ikke tilladt at overnatte.
- Spejderne kommenterede, at der er ved at blive etableret bålhus ved Tradshus (i den urørte skov-del), og måske på sigt sheltere, og at de vil være tilgængelige og til gavn for mange.

Jan kommenterede at der på ekskursionen var en drøftelse af, at det kan vise sig uhensigtsmæssigt med sheltere indenfor hegnet, både fordi dyrene måske vil tage ophold netop der, og fordi der kan være en øget risiko for fodring, hvilket skal forhindres for ikke at gøre dyrene opsøgende. Måske ved frahegninger.

NST bekræftede, at situationen vil blive emne for evaluering og eventuelt tilpasninger adaptivt.

- Kommentar om at nogle steder har behov for særligt fokus pga. relativt mange brugere, og derfor gerne planlægning i samarbejde kommunen og måske nationalparken. Til eksempel blev nævnt Avnsø, området ved Lerbjergtårnet, p-pladsen i nord og Valborup med den nye udstilling. NST støttede forslaget.
- Kommentar om at Lejre Kommune, i forbindelse med planerne om skovrejsning ved Hvalsø, planlægger en ny parkeringsplads, som vil komme i forbindelse med eksisterende stisystemer.
- Kommentarer vedrørende brug af området med skoleelever og spejdere, at det bliver spændende at møde dyr (om end det bliver sjældent med larmende børn) og derigennem lære det at omgås dyr. Men gerne uden at skulle vade i kolort.

5. Arbejdsgrupper, v. NST

Punktet blev behandlet under punkt 4.

6. Præsentation af dele af projektbeskrivelsen, v. NST

Med udgangspunkt i overskrifterne fra projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen, opsummerede JMT hvordan de enkelte emner er gennemgået på tidligere bestyrelsesmøder og møder i den lokale projektgruppe. JMT beskrev overordnet de drøftelser som har været, med fokus på de (i nogle tilfælde modsatrettede) lokale hensyn som er blevet udtrykt, og sammenholdt dette med de valg som NST foreslår i

projektbeskrivelsen og forvaltningsplanen, for så vidt angår de mest omdiskuterede emner, herunder:

- Afgrænsning og placering af naturnationalparken.
- Lavt strømførende trådhegn.
- Kvæg og heste.
- Naturgenopretningstiltag.
- Prioritering af stiforløb så man kan komme rundt om og på tværs.
- Adaptiv tilgang generelt, både hvad angår friluftsfaciliteter og status for særlige arter og naturtyper.

Punktet gav anledning til spørgsmål og kommentarer:

- Debat om udregning af klimaeffekter.
- Debat om hvordan en adaptiv tilgang kan beskrives.
- Debat om tidsperspektivet for udvikling af naturen, som grundlag for evaluering.
- Ønske om at få beskrevet de risici for friluftslivet, som etablering af en naturnationalpark kan tænkes at medfører.
- Ønske om at få beskrevet principper for forvaltning af f.eks. ørnereder og fredede planter.

7. Eventuelt

Nationalpark Skjoldungernes Land inviterede bestyrelsen til indvielse af den nye udstilling "Urskovens historie" i Valborupliden, fredag 24. oktober 2025 fra 14.30 – 16.30. Den officielle invitation vil blive eftersendt.

NST orienterede om, at de kommende to møder, hhv. torsdag d. 2. oktober og onsdag d. 26. november vil foregå på kursuscentret Sonnerupgaard Gods (Tølløsevej 53, 4330 Hvalsø).

Der blev udtrykt ønske om at starte mødet kl 17:30, pga. den større afstand, og flere tilbød samkørsel.

NST orienterede om at der er udgivet tre rapporter om tællestationer og sociale medier, som kan tilgås nederst på hjemmesiden, hvor også tidligere udgivelser kan findes: <https://naturstyrelsen.dk/vildere-natur/naturnationalparker>

- Publikumstællestationer på Naturstyrelsens arealer.
- Monitorering af friluftsliv på Naturstyrelsens arealer ved hjælp af lokaliseringsdata fra sociale medier.
- Rapporter udarbejdet for Naturstyrelsen som grundlag for dokumentation af etableringen af de danske naturnationalparker

Bilag 1

Ad dagsordens punkt 2

Opsamling på bestyrelsesekskursion d. 16/8-25

Organisation / forening / interesse	Opsummering af udtalelse
Formand Jan Eriksen	Fantastisk godt at få fælles referenceramme. Ting vi så på turen, bekræftede at en adaptiv tilgang vil være godt.
Avnstrup Overdrev Beboerlaug Fredrik Kinnunen	<i>Deltog ikke</i>
BUPL Pia Ungstrup Petersen	<i>Deltog ikke</i>
Danmarks Idrætsforbund Inga Skjærris	Veltilrettelagt og spændende tur. Lysninger i skoven. Spændende at se hvad NST laver, f.eks. veteraniseringer. Tilsluttede sig andre kommentarer.
Danmarks Jægerforbund Pierre Villum Schou	<i>Deltog ikke</i>

Danmarks Naturfredningsforening Erik Olsen	<i>Deltog ikke</i>
Danmarks Vilde Natur, Midtsjælland Laila Borgvold Larsen	<i>Kommentarer tilsendt per mail grundet afbud til mødet:</i> Jeg synes vi havde en rigtig fin tur den 16. Det var godt at se, de indsatser I allerede har lavet, og høre om de tanker der er for kommende tiltag. Turen gennem græsningsfolden ved Kildeengshuset, gav igen anledning til samtaler om græsningstryk. Vi skal passe på ikke at få startet alt for forsigtigt ud, med for få dyr. Hvis det sker, og effekterne af græsningen bliver svære at få øje på, vil forståelsen for at der skal være dyr måske være svær at opnå. Derfor håber jeg også at I fortsat arbejder med en projektplan med reproducerende dyr - både heste og kvæg. At benytte muligheden for at se fremdriften i Lerbjergskoven, var en rigtig god prioritet. Jeg synes det blev meget tydeligt, at naturen kvitterer hurtigt, når der f.eks. sættes ind med at skabe lysninger og naturlig hydrologi. Også "knolden" var et spændende resultat. Jeg synes det giver anledning til at overveje, om der også i Bidstrupskovene skal eksperimentere med skrab af førne og spredning af frø i nogle af nåletræsplantagerne, sådan som det netop er afprøvet i Lerbjerg.
Dansk Botanisk Forening (Østkredsen) Søren Grøntved Christiansen	Spændende resultat i Lerbjerg Skov, især botanisk. Det er godt hvad de har gjort, i forhold til hvad vi kender fra Bidstrupskovene.
Dansk Islandshesteforening Ane Kirstine Ilsøe	<i>Ikke til stede på mødet</i>

Dansk Orienteringsforbund Anette Lindegaard Christensen	<i>Kommentarer tilsendt per mail grundet afbud til mødet:</i> Vi så et tre-trådshegn, men vil gerne have, at det bliver to-tråds hegn, der afgrænser NNP, så det bliver muligt at komme under. Ellers lå min interesse i flere parkeringsmuligheder. Særligt i den nordlige del.
Dansk Ornitologisk Forening Søren Peter Pinnerup	Fin dag. Enig i kommentaren fra Botanisk Forening.
Dansk Polarhunde Klub Henrik Søeborg	<i>Deltog ikke</i>
Dansk Retrieverklub, Midtsjælland Tanja Blindbæk Olsen	<i>Deltog ikke</i>
Dansk Ride Forbund Elisabeth Sthur	God tur. Enig i mange øvrige kommentarer. Jeg har spekuleret, for jeg er skeptisk på dybt niveau. Lerbjerg er meget planlagt. En park. Ikke vildt i mine øjne. Guldaldermaleri er kønt, men ikke en god reference. Ikke godt i forhold til f.eks. klima. Ridentien i Bidstrup er vild. Men netop derfor var det godt at se Lerbjerg Skov. Man har fældet over 50% af skovdækket.
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger Sidsel Frederike Blok Rasmussen	<i>Deltog ikke</i>

Friluftsrådet Lisbeth Maria Hansen	<i>Deltog ikke</i>
Hvalsø Bylav Ole Theil Knudsen	<i>Ikke til stede på mødet</i>
Lejre Kommune Susanne Borup	<i>Ikke til stede på mødet</i>
Lepidopterologisk Forening Per Stadel Nielsen	<i>Deltog ikke</i>
Midtsjællands Efterskole Christian Munksgaard	Veltilrettelagt. Oplysende. Har tænkt omkring Bidstrupskovene, at det hele fældes, men så så vi i Lerbjerg Skov, at det er for at blive til natur. Det bliver spændende at se behovene om 5 år.
Nationalpark Skjoldungernes Land Sekretariatet Anders Bülow	<i>Deltog ikke</i>

Ny Tolstrup borgergruppe Randi Lauridsen	Rigtig god dag. Vi fik genset ting og set ting vi har hørt om. F.eks. veteranisering og Lerbjerg Skov. Min mand, som var på en anden tur, mødte dyrene i Lerbjerg Skov, og de var fredelige. Dyrene ved kildeengen opførte sig bedre end på turen sidste år. Der var en bedre dynamik i flokken.
Osted Bylaug og Osted Fri- og Efterskole Per Krøis Kjærsgaard	<i>Deltog ikke</i>
Repræsentant for motionsløbere Anne Marie Vejstrup	<i>Deltog ikke</i>
Repræsentant for mountainbikere, Mud 'n' Race André Andersen	<i>Ikke til stede på mødet</i>
Skov Hastrup Bylaug Ida Marie Lomholdt Mortensen	Dejlig tur. Spændende. Det er hurtigt, at Lerbjerg Skov har udviklet sig til natur. Kaare fra Lejre Kommune pointerede at det er vigtigt at tænke over hvor man planlægger lysninger, så de ikke gror til.
Spejderne Kasper Eliassen	<i>Deltog ikke</i>

Processen frem mod etableringen af Naturnationalpark Bidstrupskovene

